

Konflikty społeczne we współczesnym świecie

Tomasz A. Winiarczyk

zagadnienia

- pojęcie sporu/konfliktu i jego rodzaje
- spór międzynarodowy
- konflikt zbrojny
- przyczyny konfliktów zbrojnych
- wybrane konflikty na świecie:
 - była Jugosławia
 - Sudan
 - Izrael
 - Meksyk
 - Syria

Konflikt społeczny

- ❑ starcie wywołane rozbieżnościami postaw, celów, sposobów działania wobec konkretnego przedmiotu czy sytuacji

3

cel konfliktu

- ❑ jedna strona dąży do podporządkowania sobie drugiej strony czy narzucenia drugiej stronie własnych postaw czy sposobów działania

rodzaje konfliktów społecznych

- aksjologiczne (konflikty dot. wartości)
- kulturowe
- religijne
- ekonomiczne
- klasowo-warstwowe
- polityczne
- rodzinne (np. małżeńskie)
- pokoleniowe

5

spór międzynarodowy

- sytuacja, w której istnieją sprzeczne stanowiska między osobami (podmiotami tego prawa)
- według orzeczenia Stałego Trybunału Sprawiedliwości Międzynarodowej (lata międzywojenne)
spór jest to niezgoda co do prawa lub faktu, sprzeczność stanowisk prawnych lub interesów między dwoma osobami

konflikt zbrojny

- rodzaj przemocy zbrojnej polegającej na dążeniu do osiągnięcia celów państwa (koalicji, grupy społecznej) przez wzajemne działanie przy użyciu sił zbrojnych lub zorganizowanych i uzbrojonych grup
- pojęcie szersze od pojęcia wojny (walki zbrojnej między państwami)

przyczyny współczesnych konfliktów zbrojnych

- spory terytorialne między państwami
- wewnętrzne spory społeczno-polityczne
- konfrontacyjne ideologie polityczne i religijne
- procesy formowania się narodów
- ingerencje innych państw w rozwiązywanie problemów wewnętrznych
- konflikty o surowce
- nadmierne zbrojenia

WYBRANE KONFLIKTY WSPÓŁCZESNE

konflikty w Jugosławii

- ❑ 1918 – Jugosławia jako państwo wielu narodów słowiańskich i mniejszości niesłowiańskich (Serbów, Chorwatów, Słoweńców, Macedończyków, Czarnogórców, Bośniaków, Albańczyków i Węgrów), wyznających religie: prawosławną, katolicką i islam
- ❑ 1991 – wojna o niepodległość Słowenii i Chorwacji
- ❑ 1992-1995 wojna w Bośni i Hercegowinie między Serbami, Muzułmanami i Chorwatami
 - interwencja sił NATO (głównie USA)
 - zbrodnie wojenne i czystki etniczne (Srebrenica 1995 – wymordowanie ok. 7 tys. muzułmanów przez Serbów przy biernej postawie wojsk ONZ)
 - przekształceniem o Bośni i Hercegowiny w federację (układ w Dayton XI 1995): chorwacko-muzułmańska Federacja Bośni i Hercegowiny + Republika Serbii
- ❑ 1999 wojna w prowincji Serbii (historycznej kolebce ich państwowości) Kosowie, zamieszkanym w 90% przez Albańczyków
 - wysiedlenia Albańczyków przez Serbów skutkują bombardowaniami wybranych celów w Serbii przez siły NATO
 - nadzór w Kosowie przez NATO-wski KFOR na podstawie mandatu ONZ (mimo to pogromy Serbów ze strony Kosowian)
- ❑ 2001 – powstanie Albańczyków w utworzonej 1991 roku Macedonii,
 - obawy, że zostanie ona podzielona między Serbię, Bułgarię, Grecję i Albanie
 - Grecy nie uznają nazwy Macedonia (od 27 marca 2020 Macedonia Północna)
- ❑ 2006 – po czerwcowym referendum niepodległość ogłosiła Czarnogóra: rozpadła się Nowa Jugosławia
- ❑ 2008 – Kosowo ogłasza niepodległość

istotne osoby konfliktu

Radovan Karadžić ur. 1945, polityk Republiki Serbskiej, były prezydent Serbskiej Republiki Bośni i Hercegowiny, lekarz psychiatra, poeta, zbrodniarz wojenny skazany na dożywocie przez MTK dla b. Jugosławii

Slobodan Milošević ur. 1941, zm. 2006 w Hadze w trakcie procesu przed MTK dla b. Jugosławii, jugosłowiański i serbski przywódca polityczny, prezydent Socjalistycznej Republiki Serbii w ramach Socjalistycznej Federacyjnej Republiki Jugosławii (istniejącej w latach 1945–1992) i prezydent Serbii w ramach Federalnej Republiki Jugosławii w latach 1989–1997 oraz prezydent Federalnej Republiki Jugosławii w latach 1997–2000; oskarżany m.in. o zbrodnie przeciwko ludzkości, zbrodnie ludobójstwa i nieprzestrzeganie konwencji wojennych

Ratko Mladić ur. 1942, serbski generał, dowódca Sił Zbrojnych Republiki Serbskiej (Vojska Republike Srpske), które brały udział w działaniach wojennych podczas wojny w Bośni i Hercegowinie w latach 1992–1995, zbrodniarz wojenny, odpowiedzialny m.in. za masakrę w Srebrenicy

Wojna domowa w byłej Jugosławii • Wojna w Kosowie

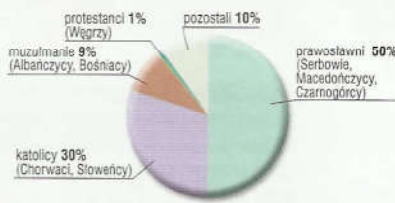
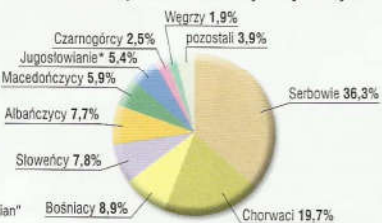
skala 1 : 7000000

- granice państw w 1992 r.
- - - granice republik i autonomicznych okręgów byłej Jugosławii do 1989/90 r.
- 25 VI 1991** daty proklamowania niepodległości państw
- ➔ kierunki ataku wojsk serbskich 27 VI 1991 r. i wycofywania się ze Słowenii 26 X 1991 r.
- ▨ obszary Chorwacji pod kontrolą Serbów w grudniu 1991 r.
- 🚒 strefy bezpieczeństwa ONZ dla ludności muzułmańskiej (maj 1993 r.)
- ➔ kierunki działań wojsk Chorwacji oraz Bośni i Hercegowiny w 1995 r.
- granica między Federacją Bośni i Hercegowiny a Republiką Serbską ustalona w Dayton (St. Z.) 14 XI 1995 r.
- ➔ główne kierunki migracji Albańczyków z Kosowa
- ✈️ obiekty serbskie bombardowane przez NATO w 1999 r.
- 📍 Bihac miejsca, w których doszło do aktów drastycznego łamania praw człowieka

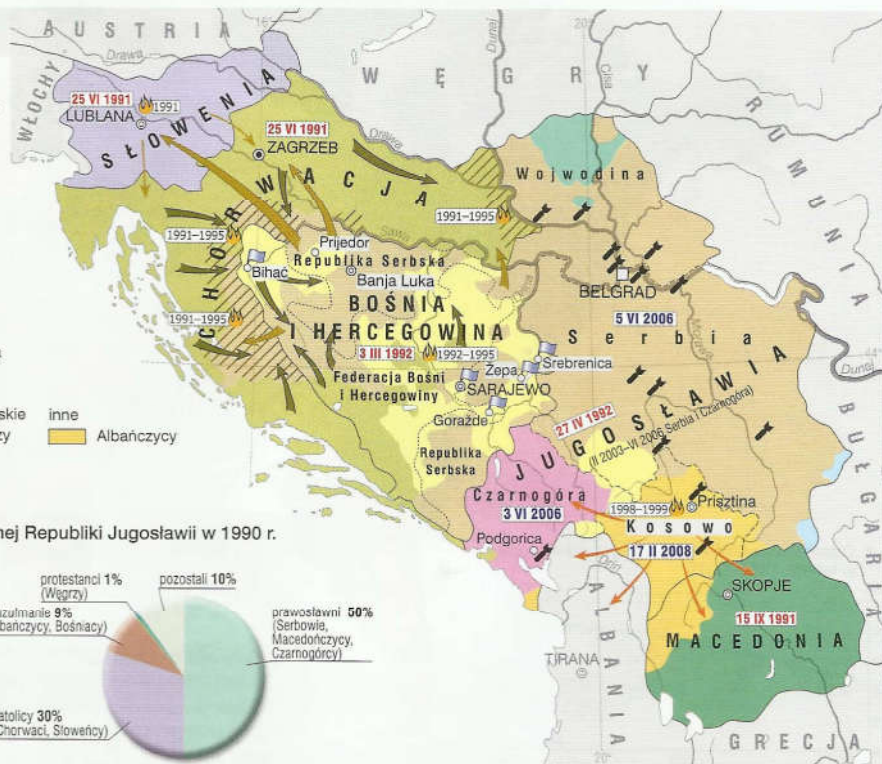
Ludy słowiańskie
 Bośniacy Czarnogórcy Serbowie Węgry
 Bułgarzy Macedończycy Słowacy inne
 Chorwaci Albańczycy

3 VI 2006 daty powstania nowych państw po rozpadzie Serbii i Czarnogóry

▼ Struktura etniczna i wyznaniowa Socjalistycznej Federacyjnej Republiki Jugosławii w 1990 r.

* Ludność deklarująca przynależność do „Jugosłowian”

CRISIS IN SUDAN

SUDAN'S NUBA MOUNTAINS ARE QUICKLY BECOMING THE CENTER OF A HUMANITARIAN CRISIS. BOMBERS HAVE BEEN RAINING DOWN FIRE AND DEATH ON THE PEOPLE OF THE NUBA MOUNTAINS. THE BATTLE BETWEEN PRESIDENT OMAR AL-BASHIR'S REGIME AND THE NUBA REBELS HAS PREVENTED THE CIVILIAN POPULATION FROM GROWING CROPS AND RECEIVING FOOD AID.

CONFLICT ZONES
NUBA MOUNTAINS
LOCATION OF HEAVY AERIAL BOMBING

SOURCES:
UNITED NATIONS OFFICE FOR THE COORDINATION OF HUMANITARIAN AFFAIRS
UN REFUGEE AGENCY
WORLD HEALTH HUMANITARIAN COUNTRY TEAM, SUDAN
SUDAN TRIBUNE
BBC NEWS
THE NATIONAL POST
EYES AND EARS NUBA

KEY DATES OF THE CONFLICT

JANUARY 2005

A US-BROKEROED PEACE AGREEMENT IS SIGNED, ENDING A 22-YEAR CIVIL WAR AND SETTING A TIMETABLE FOR SOUTH SUDAN TO BE ABLE TO VOTE FOR INDEPENDENCE.

JANUARY 9-15, 2011

SOUTH SUDAN REFERENDUM RECEIVES 98 PERCENT "YES" VOTE FOR INDEPENDENCE

JUNE 6, 2011

ARMED CONFLICT BREAKS OUT BETWEEN SUDAN AND SOUTH SUDAN ACROSS SOUTH KORDOFAN.

JUNE 14, 2011

ROUGHLY 140,000 PEOPLE FLEE DUE TO ARMED CONFLICT. THE UN AND AID WORKERS SAY CIVILIANS IN SOUTH KORDOFAN AND ESPECIALLY THE NUBAN PEOPLE HAVE BEEN TARGETED IN THE CROSS-FIGHTING VIOLENCE ESCALATES.

JULY 9, 2011

SOUTH SUDAN CELEBRATES INDEPENDENCE. THE FIRST SET OF REFUGEES ARRIVE IN YIDA, SOUTH SUDAN MID-JULY.

JANUARY 2012

MALNUTRITION, HUNGER AND DISPLACED REFUGEES INCREASE, ACCORDING TO THE UN.

APRIL 2012

OVER 300,000 PEOPLE HAVE BEEN DISPLACED OR SEVERELY AFFECTED BY THE CONFLICT AND SOME 17,000 REFUGEES FROM SOUTH KORDOFAN HAVE BEEN REGISTERED IN CAMPS IN SOUTH SUDAN.

DESIGNED BY KYLE KIM/GLOBALPOST @KYLEYKIM

konflikt arabsko-izraelski

- geneza konfliktu sięga starożytności
- 1917 (Deklaracja Balfoura) początek powrotu Żydów do dawnej ojczyzny
- rezolucja ONZ (27 XI 1947) o podziale Palestyny na dwa państwa: arabskie i żydowskie
- powstanie państwa Izrael (14 V 1948) nieuznanego przez państwa Ligi Arabskiej
 - odparty atak państw arabskich; na mocy rozejmu Palestyna podzielona między Izrael, Transjordanie i Egipt (Izrael otrzymał więcej niż przewidywała rezolucja ONZ z 1947)
- wojny wygrane przez Izrael:
 - I wojna izraelsko-arabska (1948-49)
 - sueska (1956),
 - sześciodniowa (1967): przejęcie kontroli przez Izrael nad Jerozolimą, półwyspem Synaj, strefą Gazy i wzgórzami Golan
 - Jom Kipur (1973)
- 1978 pokój w Camp David (USA): Egipt uznaje Izrael, Izrael oddaje Synaj
- problem uchodźców palestyńskich w państwach arabskich:
 - masakry w obozach Sabra i Szatila w Libanie (1982)
 - w Libanie regularne oblężenie Bejrutu przez wojska izraelskie i przeniesienia się przywódców palestyńskich z OWP do Tunisu

konflikt arabsko-izraelski

- 1987 – I intifada (powstanie Palestyńczyków zakończone 1991 gdy OWP uwikłało się w konflikt w Zatoce Perskiej)
- 1993 – porozumienie pokojowe z Oslo OWP-Izrael
- 1994 powstanie Autonomii Palestyńskiej
- arabscy radykałowie nie uznają pokoju: seria ataków terrorystycznych w Izraelu
 - władzę w Izraelu przejmują prawicowi politycy: wstrzymanie realizacji procesu pokojowego
- 2000 – II intifada (Al-Aksa)
- 2003 Izrael zaczyna wznosić mur oddzielający Autonomię Palestyńską
- kolejne ataki terrorystyczne Palestyńczyków
- 2005 – Izrael wycofał się ze Strefy Gazy
- 2006 – zaostrzenie konfliktu: II wojna libańska (Izrael vs Hezbollah) w Autonomii wybory wygrywa Hamas uznawany za palestyńską organizację terrorystyczną
- 2008 – operacja Płynny Ołów by zniszczyć palestyński Hamas w Strefie Gazy 2009 zawieszenie broni
- 2012 wojna w Gazie (Hamas utrzymuje kontrolę nad terenem)
- 2014 operacja Izraela „Ochronny Brzeg”: brak jednoznacznego rozstrzygnięcia na rzecz Izraela czy Hamasu

konflikt arabsko-izraelski

- 2017 – Donald Trump uznaje Jerozolimę za stolicę Izraela, co skutkuje kolejnym zaostrzeniem konfliktu
- 2019 – wymiana ognia w okolicach Tel-Awiwu; Trump podpisuje dekret uznający zwierzchność Izraela nad Wzgórzami Golan
jesień: premier Netanjahu zapowiada aneksję Doliny Jordanu (administrowanego przez Autonomię Palestyńską)
- 2020 Donald Trump przedstawił plan uregulowania konfliktu izraelsko-palestyńskiego, zakładający uznanie przez Stany Zjednoczone suwerenności Izraela nad osiedlami na okupowanym Zachodnim Brzegu oraz Jerozolimy za niepodzielną stolicę Izraela: miałyby powstać zdemilitaryzowane państwo palestyńskie ze stolicą w Abu Dis, leżącym o niespełna 2 km od Jerozolimy Wschodniej
Prezydent Autonomii Palestyńskiej Mahmud Abbas ogłosił zerwanie wszelkich stosunków, w tym współpracy w sprawach bezpieczeństwa, z Izraelem i Stanami Zjednoczonymi

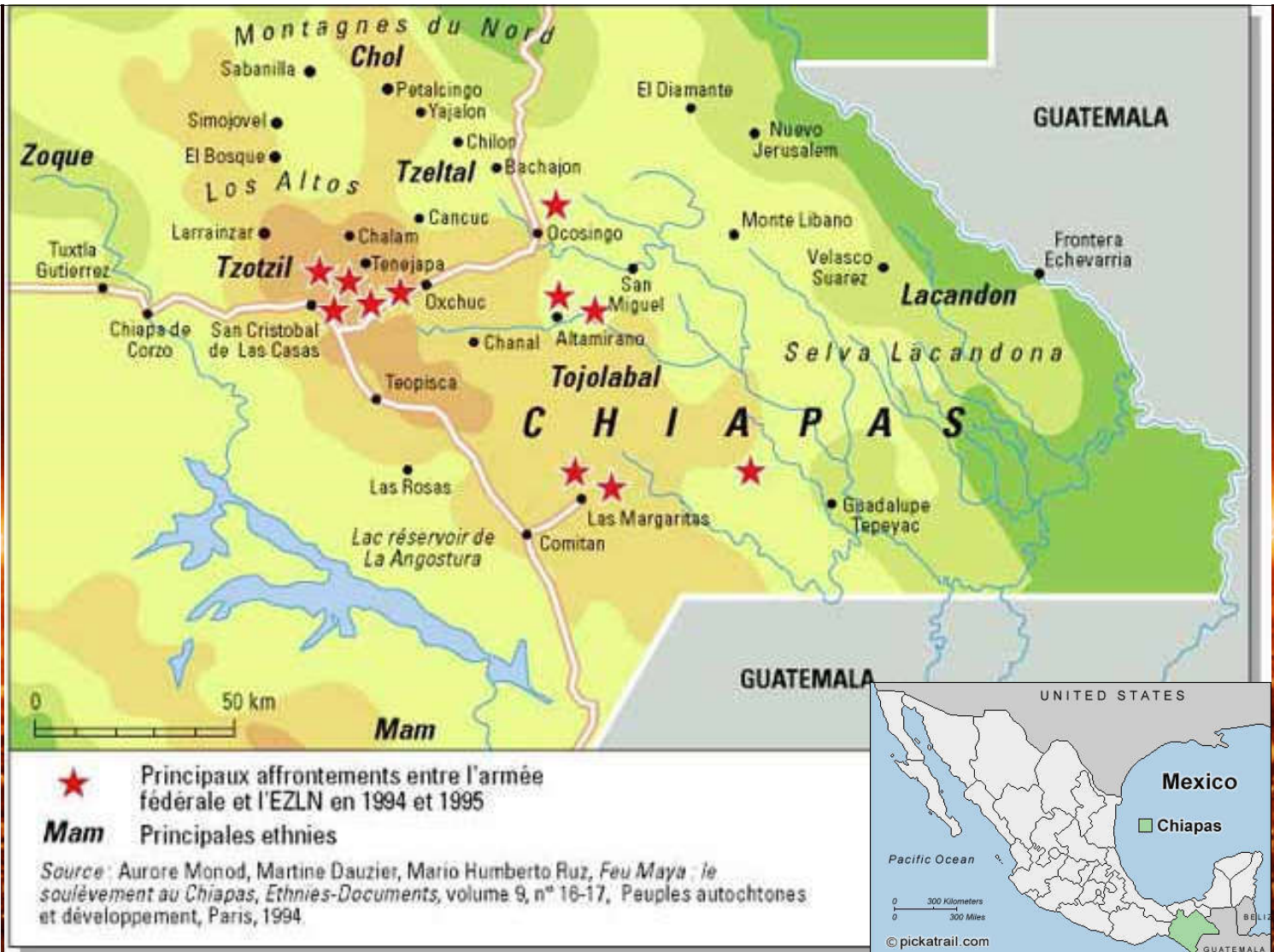
GRANICE PALESTYNY I IZRAELA

M. Sikiewicz infografika.wp.pl

Meksyk

- ❑ Zapatystowska Armia Wyzwolenia Narodowego – ruch rewolucyjny powstały dla ochrony interesów rdzennych mieszkańców Meksyku
- ❑ od nazwiska historycznego chłopskiego lidera Emiliana Zapaty, którego EZLN obrała za swojego patrona
- ❑ 1 stycznia 1994 roku 2-5 tysięcy rebeliantów zajęło największe miasta prowincji Chiapas: San Cristóbal de las Casas, Altamirano, Las Margaritas i Ocosingo
 - powstańcy utrzymywali kontrolę nad nimi przez kilka godzin, po czym zostali wyparci na tereny leśne
 - 12 stycznia 1994 roku rozpoczęły się rozmowy pokojowe pomiędzy EZLN a rządem
 - 27 stycznia reprezentanci obu stron podpisali porozumienie o zawieszeniu broni i zwolnieniu jeńców
- ❑ 1995 próby schwywania dowódców EZLN wywołały protesty społeczne
- ❑ 1997 drugie powstanie zapatystów, połączone z aferami korupcyjnymi, które łącznie podkopały zaufanie społeczne do rządu

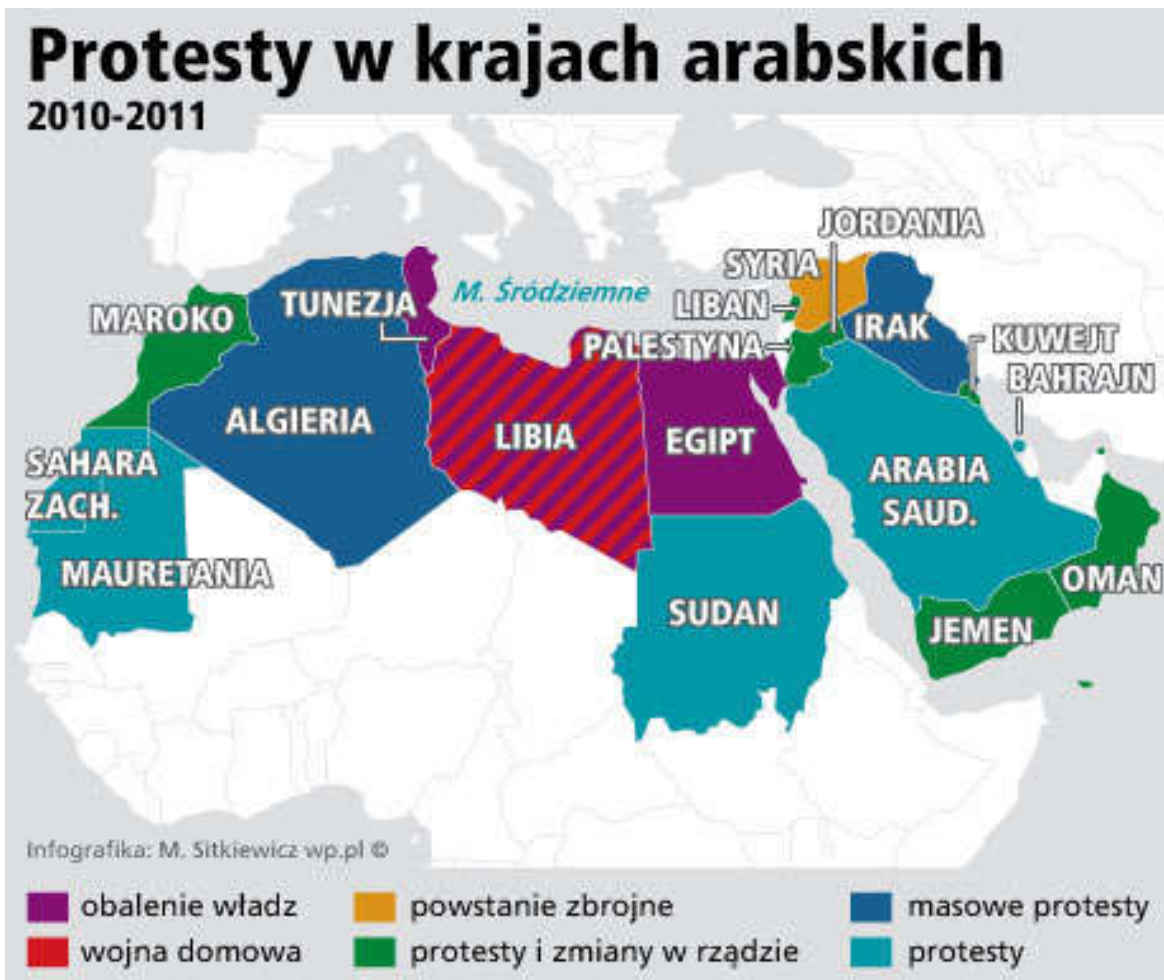
arabska wiosna - przyczyny

- inaczej: Arabska Wiosna Ludów, Zima Ludów, Arabska Zima Ludów lub Arabskie przebudzenie
- protesty społeczne i konflikty zbrojne w krajach arabskich w latach 2010–2012
- przyczyny: niezadowolenie obywateli z warunków życiowych, bezrobocie, rosnące ceny żywności, a także korupcja i nepotyzm władz oraz ograniczanie swobód obywatelskich przez autokratyczne reżimy
- w Tunezji 17 grudnia 2010 bezrobotny sprzedawca uliczny Mohamed Bouazizi podpalił się w proteście przeciwko brakowi perspektyw na poprawę swojej sytuacji życiowej
 - demonstracje przybierały na sile, prowadząc do starć ze służbami bezpieczeństwa
- protest w Tunezji przerodził się w rewolucję, dał przykład i inspirację dla mieszkańców pozostałych państw regionu

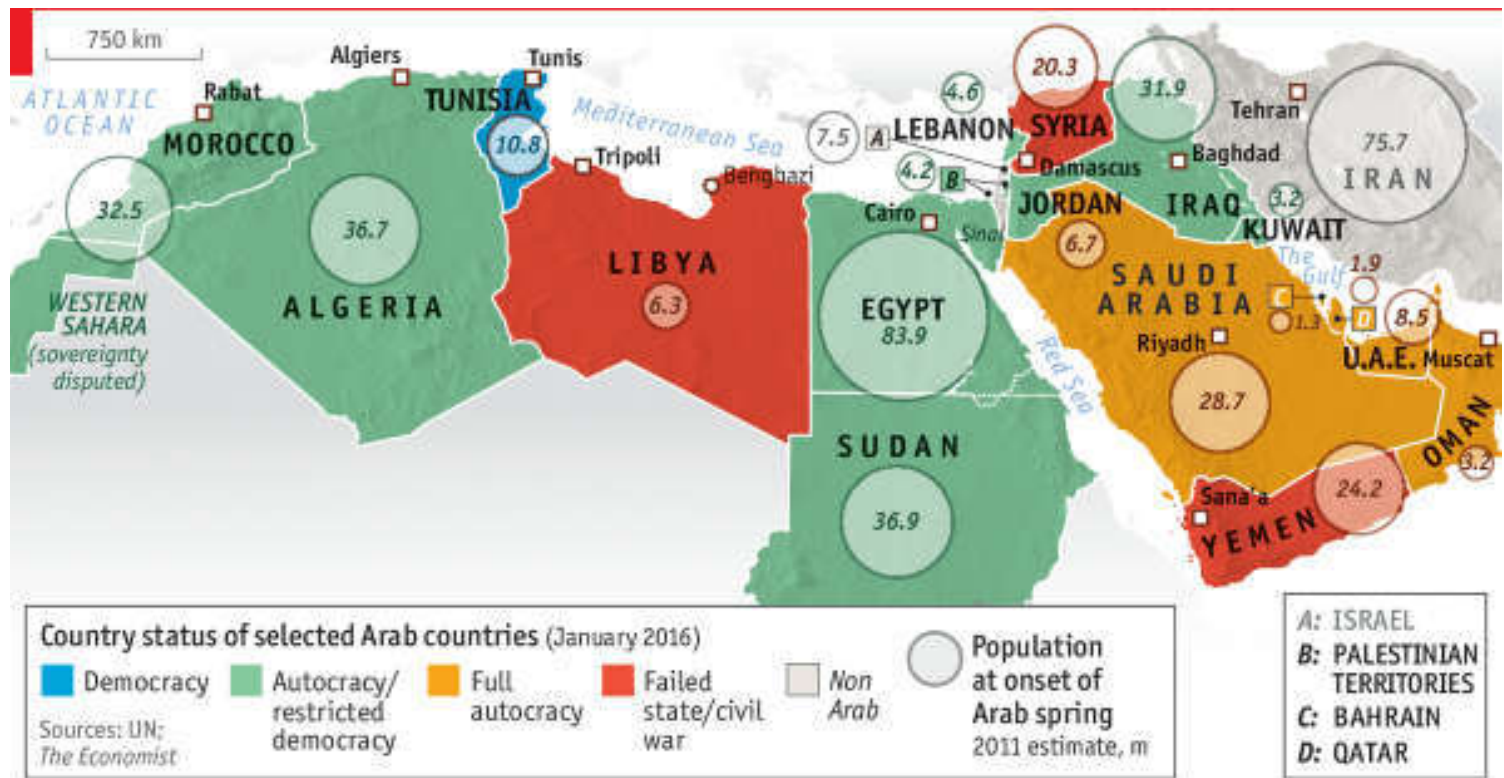
arabska wiosna

- ❑ XII 2010 – obalenie reżimu prezydenta Tunezji Zin Al Abidina Ben Ali
 - demokratyzacja kraju
- ❑ Egipt:
 - protesty 2010/2011, obalenie prezydenta Hosniego Mubaraka
 - 2012: w wyniku wyborów wygrana Bractwa Muzułmańskiego i Mohammada Mursiego (prezydent)
 - 2013 obalenie Mursiego
 - stan wojenny, walki wewnętrzne
- ❑ Libia:
 - 2011 wojna domowa zakończona interwencją ONZ i NATO oraz obaleniem Muammara Kadafiego (zabity)
 - 2012 wybory, rozpoczęcie pracy nad nową konstytucją
 - obecnie istnieją dwa rządy i dwa parlamenty → państwo upadłe
- ❑ Syria:
 - styczeń 2011: początek konfliktu o podłożu etnicznym przeciwko dyktaturze Baszara al-Asada
 - walki między alawitami (17%) a większością sunnicką
 - niejednoznaczne stanowisko społeczności międzynarodowej

arabska wiosna

po arabskiej wiosnie 2016

Economist.com

wojna domowa w Syrii

- autorytarne rządy Baszszara al-Asada
- 15 III 2011 powstanie przeciwko reżimowi
- 3 II 2012 największy szturm armii rządowej na miasto Hims
 - wzburzenie opinii międzynarodowej z powodu wielu ofiar cywilnych
- 21 III 2012 RB ONZ: sześciopunktowy plan pokojowy Kofiego Annana w celu zakończenia konfliktu
 - plan poparł al-Asad oraz inne państwa łącznie z Rosją i Chinami, dotychczas blokującymi wysiłki na rzecz pokoju
- 12 IV 2012 – oficjalne zawieszenie broni
 - de facto rozejm nie był respektowany przez siły rządowe, a w konsekwencji i przez rebeliantów
- 25 V 2012 masakra w Huli dokonana przez siły rządowe
- 16 VI 2012 zawieszono misję obserwacyjną ONZ
- 12 VII 2012 masakra pod Hama dokonana przez siły rządowe
- 21 VIII 2013 potężne użycie broni chemicznej przez jedną ze stron w Ghucie

wojna domowa w Syrii

- ❑ 30 IX 2015 rosyjskie lotnictwo wszczyna operację lotniczą wspierając siły rządowe al-Asada (m.in. bombardowanie miasta Aleppo)
- ❑ 9/10 IX 2016 uzgodnienie rozejmu przez szefów dyplomacji Rosji (Siergiej Ławrow) i USA (John Kerry)
 - wszedł w życie 12 IX 2016
- ❑ 7 IV 2017 w odpowiedzi na atak chemiczny na Chan Szajchun siły lotnicze USA zbombardowały bazę wojsk syryjskich
- ❑ 14 kwietnia 2018 prezydent Stanów Zjednoczonych Donald Trump wydał rozkaz przeprowadzenia ataku na Syrię z powietrza
 - celami były miejsca podejrzewane przez Stany Zjednoczone o związek z programem broni chemicznej syryjskiego rządu

europejskie – narodowościowe

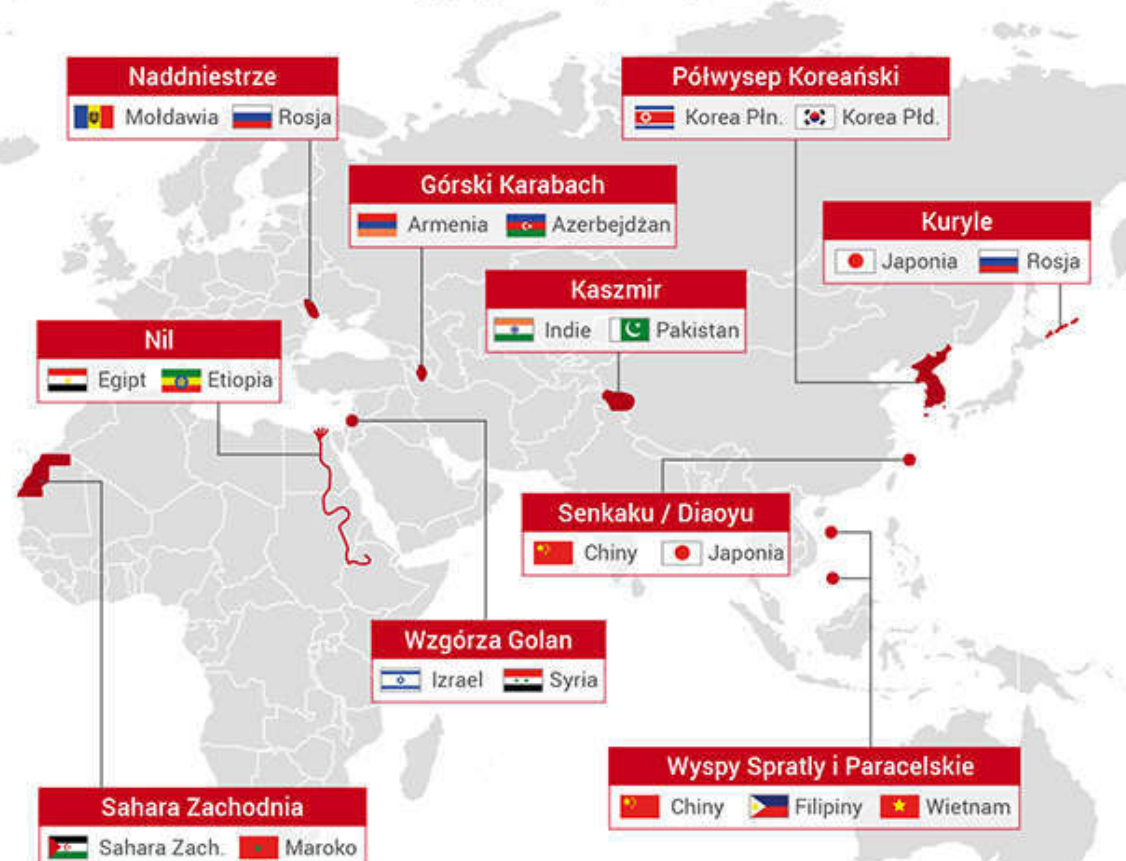
- ❑ IRLANDZKI
 - Przyczyny konfliktu mają charakter religijny, etniczny i historyczny.
 - Północna część Irlandii (Ulster) w 1922 roku stała się częścią Wielkiej Brytanii, a reszta wyspy utworzyła Republikę Irlandzką.
 - 1969 dyskryminowana przez większość protestancką mniejszość katolicka wszczęła powstanie
 - obecnie IRA działa politycznie, ale tzw. Prawdziwa IRA kontynuuje walkę terrorystyczną
- ❑ BASKIJSKI
 - na pograniczu Francji i Hiszpanii mieszka mniejszość baskijska, która walczy o niepodległość Baskonii w Hiszpanii
 - wiele aktów terroru ze strony ETA miało miejsce w latach 70. i 80. XX wieku
 - 1981 przyznanie autonomii
 - obecnie zmniejszone poparcie dla ETA
- ❑ MOŁDAWSKI
 - podstawą konfliktu jest problem Naddniestrza zamieszkanego przez Rosjan i Ukraińców (nieuznawana Republika Naddniestrzańska ze stolicą w Tyraspolu)
 - turecka mniejszość, Gagauzi, uzyskali autonomię

możliwe niepodległe państwa w Europie

ZAPALNE PUNKTY ŚWIATA

Tam mogą wybuchnąć kolejne wojny

<http://infografika.wp.pl/title,Punkty-zapalne-swiata,wid,16580983,wiadomosc.html>